

XORIJIY TILLARNI O'QITISHDA MULTIMEDIA VA INTERFAOL MATERIALLARNI ISHLAB CHIQUISH VA ULARDAN FOYDALANISH.

Toshkent amaliy fanlar unversiteti

Chet tillari kafedrası katta o'qituvchisi

Z.U.Qurbonova

Annotatsiya: Ushbu maqolada xorijiy tilni o'rganishda, o'quv jarayonini tashkil etishda yangi imkoniyatlar ochish berishda multimedia va interaktiv materiallardan foydalanish muhokama qilinadi. Multimediali o'quv qurollarining paydo bo'lishi bilan ta'lim jarayonining mazmunini oshiruvchi va boyitib turuvchi, talabalarni xorijiy tilni o'rganishga undaydigan yangi axborot ta'lim muhiti yaratilmoqda, o'qituvchi va talabalar o'rtasida yaqin hamkorlik yo'lga qo'yilmoqda.

Kalit so'zlar: muloqot, xorijiy tillarni o'rgatish, multimedia texnologiyalari, o'quv jarayoni, mobil ilovalar, elektron doskalar.

Jamiyatning ko'plab qatlamlari tomonidan xorijiy tillarda so'zlashish zarurati e'tirof etilgan bir paytda, zamonaviy muloqotga yo'naltirilgan ta'lim talabalarni xorijiy tildan real hayotda foydalanishga, boshqa ijtimoiy an'analar vakillari bilan madaniy, kasbiy va shaxsiy muloqotga tayyorlaydi.

Zamonaviy ta'lim tizimining rivojlanish tendensiyalari ta'lim jarayoniga faol ta'limning turli shakllari, usullari va vositalarini keng joriy etish bilan uzviy bog'liqdir.

Jamiyatni axborotlashtirishning yetakchi tendensiyalaridan biri multimedia texnologiyalarining rivojlanishi va ularning ijtimoiy hayotning turli sohalariga kirib borishidir.

Multimedia texnologiyalaridan foydalanish o'quv jarayonini tashkil etishda, shuningdek, talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda yangi imkoniyatlar

ochadi. Hozirgi vaqtda multimedia texnologiyalari ta'lim jarayonida yangi axborot texnologiyalarining jadal rivojlanayotgan yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Bugungi kunda xorijiy tilni o'rgatish uchun ko'plab multimedia vositalari mavjud bo'lib, ular nutq faoliyatini o'rgatish uchun mo'ljallangan: o'qish, yozish, tinglash, gapirish; mustaqil ta'lim olish uchun ham, guruhda ishlash uchun ham tegishli topshiriq va mashqlar bilan turli grammatik materiallarni tushuntirish va takrorlash.

Talaba mustaqil ravishda yaratilgan ishlanmalardan, masalan, PowerPoint taqdimotlaridan foydalanishi mumkin. Ushbu dastur talabalarga ijodiy dizayn ishlarini bajarib, keyinchalik auditoriyaga namoyish qilish uchun ham qulaydir. Loyiha ishining afzalliklari uzoq vaqtdan beri ma'lum bo'lib, turli fanlarni, shu jumladan xorijiy tilni o'qitish uslublarida qo'llaniladi. Loyihani tayyorlashda ular o'zlarini qiziqtirgan mavzularni o'rganadilar, yozadilar, ma'lumotnomalarni varaqlaydilar, boshqa odamlar bilan suhbatlashadilar, fotosuratlar va rasmlarni qidiradilar, hatto mustaqil ravishda audio va video yozuvlar ham qiladilar. Xorijiy tilda muloqot qilish va boshqalarga o'zingiz va atrofingizdagi dunyo haqida ko'rsatish. Ko'pgina interaktiv dasturiy vositalar Internetda joylashgan manbalarga kirish imkonini beradi, bu esa o'quvchilarga o'rganilayotgan materialni yaxshiroq tushunish va o'zlashtirishga yordam beradi. Hozirgi vaqtda eng universal texnik o'quv qo'llanma elektron interfaol doskalar, masalan, SMART Board.

Aqlli interfaol doskadan foydalanish o'quv samaradorligini sezilarli darajada oshirishga yordam beradi, deb ishoniladi, chunki u materialni taqdim etishning ravshanligidan foydalanish, qo'shimcha ma'lumotlarni tezda izlash (Internetga to'g'ridan-to'g'ri kirish) uchun katta imkoniyatlar beradi.

Xorijiy tilni o'qitishning yana bir mashhur usuli - interfaol o'qitish usulidan foydalanish. Men kontsepsiyaning o'ziga aniqlik kiritmoqchiman. "Interaktiv" so'zi bizga inglizcha "interact" so'zidan kelgan. "Inter" - "o'zaro", "akt" - harakat qilish. Interaktiv deganda biror narsa (masalan, kompyuter) yoki kimdir (odam) bilan muloqot qilish yoki suhbat, dialog rejimida bo'lish qobiliyatiga ega bo'lgan vositalar. Binobarin,

interfaol ta'lim, eng avvalo, dialogli ta'lim bo'lib, uning davomida o'qituvchi va talaba o'rtasidagi o'zaro ta'sir sodir bo'ladi.

"Interaktiv" ning asosiy xususiyatlari nimada? Shuni e'tirof etish kerakki, interfaol ta'lim kognitiv faoliyatni tashkil etishning maxsus shaklidir. U juda aniq va oldindan aytib bo'ladigan maqsadlarga ega. Ushbu maqsadlardan biri o'quvchi o'zini muvaffaqiyatli va intellektual qobiliyatli his qilishi uchun qulay ta'lim sharoitlarini yaratishdir. Bu o'quv jarayonini samarali qiladi. Interfaol ta'limning mohiyati shundan iboratki, ta'lim jarayonida barcha o'quvchilar bilish jarayonida ishtirok etadilar, o'zlari bilgan va o'ylagan narsalarni tushunish va mulohaza yuritish imkoniyatiga ega bo'ladilar. O'quv materialini bilish va o'zlashtirish jarayonida talabalarning birgalikdagi faoliyati "har kim o'z shaxsiy hissasini qo'shadi, bilimlar, g'oyalar va faoliyat usullari almashinuvi mavjud" degan ma'noni anglatadi. Bundan tashqari, bu yaxshi niyat va o'zaro qo'llab-quvvatlash muhitida sodir bo'ladi, bu nafaqat yangi bilimlarni olishga imkon beradi, balki kognitiv faoliyatning o'zini ham rivojlantiradi, uni yuqori hamkorlik va hamkorlikka o'tkazadi.¹

Xorijiy tillarni o'qitishda multimedia va interfaol materiallarni ishlab chiqish va ulardan foydalanish juda muhimdir. Bu, talabalarga qiziqarli va amaliy bilimlarni o'rgatishda yordam beradi. Quyidagi qadamlar sizga bu jarayonni boshlashda yordam berishi mumkin:

Maqsadni aniqlash: Birinchi navbatda, o'qitishni qanday usullarda kengaytirishni aniqlang. Masalan, foydalanuvchilarga lug'at o'rgatishda animatsionlar, interfaol vazifalar, audio va video darsliklar, o'yinlar yoki internet saytlari orqali o'qitish mumkin.

Matn, audio va video materiallarni tayyorlash: Multimedia materiallarini tayyorlash uchun matn, audio va video materiallarni tayyorlash kerak bo'ladi. Bu, video darsliklar, animatsiyalar, audio darslar yoki interfaol dasturlar bo'lishi mumkin. Interfaol dasturlarni ishlab chiqish: Talabalarga o'qishni osonlashtirish va ma'lumotlarni o'rganishni

¹ Гедрих И.В.. Разработка и применение мультимедийных и интерактивных материалов при обучении иностранному языку. 2017.

osonlashtirish uchun interfaol dasturlarni ishlab chiqish. Bu dasturlar talabalarga interaktiv sinovlar, vazifalar va tajriba olish imkoniyatini beradi.

Veb-saytlar va bloglar: Xorijiy tillarni o'qitish uchun veb-saytlar va bloglar yaratish. Bu saytlar talabalarga onlayn materiallarga kirish, maqolalar o'qish va sahifalarda ma'lumot qidirish imkoniyatini beradi.

Sotsial tarmoqlar: Sotsial tarmoqlarda guruhlar yaratish va talabalarni bir-biriga yordam bera olishini ta'minlash. Bu guruhlar orqali talabalar bir-birlari bilan o'z ma'lumotlarini almashish, o'zlashtirish va qiziqishlarini o'zaro baham ko'rishlari mumkin.

Interfaol Materiallardan Foydalanish: Internet Saytlari va Platformalar: Xorijiy tillarni o'rganish uchun internet saytlaridan va platformalardan foydalanish. Bu saytlar audio, video, matnli materiallar, dasturlar va interfaol vazifalar orqali talabalarga ma'lumotlarni oson tushuntirishga yordam beradi.

Mobil Ilovalar: Mobil ilovalar orqali talabalarni xorijiy tillarni o'rganishga yo'naltirish hamda ularga o'z vaqtlarida dastur yuklash va ishlatish imkoniyatini berish mumkin. Interfaol Guruhlar va Forumlar: Sotsial tarmoqlar yoki maxsus platformalarda interfaol guruhlar va forumlar tashkil etish. Bu orqali talabalar bir-biriga savollar berish, ma'lumot almashish va ta'lim materiallarini baham ko'rishlari mumkin.

Webinarlar va Veb-mashg'ulotlar: Xorijiy tillarni o'rganishning yangi usullaridan biri ham webinarlar va veb-mashg'ulotlardir. Bu interfaol darslar talabalargalarga nazariy va amaliy bilimlarni o'rgatish imkoniyatini beradi.

Xorijiy tillarni o'qitishda multimedia va interfaol materiallarni ishlab chiqish va ulardan foydalanish, o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish, ma'lumotlarni oson o'rganishini ta'minlash va qiziqishlarini oshirishga yordam beradi. Xorijiy tilni kommunikativ o'qitishda multimediali interfaol texnologiyalardan foydalanish dars materialini taqdim etish sifatini va talabalarning ushbu materialni o'zlashtirish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, zamonaviy

texnologiyalar va multimedia vositalaridan foydalanish va amaliyotga joriy etish o'quv jarayoni mazmunini boyitadi, bolalarning xorijiy tilni o'rganishga bo'lgan ishtiyoqini oshiradi, o'qituvchi va talabalar o'rtasida yaqin hamkorlik yo'lga qo'yiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Novikov, S. P. O'quv jarayonida yangi axborot texnologiyalarini qo'llash / S. P. Novikov // Pedagogika. - 2003. - No 9. - B. 32 - 38.
2. Saida Beknazarova, t.f.d, TATU, Islombek Abdullayev, TATU qoshidagi 2-akademik litsey o'quvchisi "Multimedia texnologiyalarining asosiy xususiyatlari"
3. V.Nazarov . "Xorijiy tillarni o'qitishda media va multimedia texnologiyalarining ahamiyati ". Toshkent 10-iyun 2016 y.
4. Гедрих И.В.. Разработка и применение мультимедийных и интерактивных материалов при обучении иностранному языку. 2017.
5. Bekmuratova U. B. "Ingliz tilini o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish" mavzusida referat. Toshkent — 2012 yil.
6. Unilibrary.uz